Stephan Balkenhol
Geen helden en heldinnen

Het zijn doorsnee types, ze lijken op je buren, je zwager of collega. De figuren van Balkenhol kom je overal tegen. Zij vertegenwoordigen een gemiddelde, zijn westers en blijvend jong, duidelijk aanwezig en tegelijkertijd nondescript. Zoals dat mannetje uit mijn herinnering, zo'n 35 centimeter hoog, daar is hij, vlot gehakt, je ruikt de prikkelende geur van vers hout. Hij is verrezen uit een populier. De sokkel is gewoon de rest van de stam. In geverfd wit overhemd en donkerblauwe broek te midden van zojuist gehakte spaanders staat daar mijn eerste ontmoeting met een vroege telg van de Balkenhol dynastie, zo'n twintig jaar geleden.

Door Eleonoor van Beusekom

Balkenhol hakt en snijdt zijn beelden handmatig, meestal uit blokken populierenhout en uit het duurzame Wawa hout; houtsoorten die kort na het rooien nog zacht zijn en gemakkelijk te bewerken. Die kwaliteit maakt dat de kunstenaar snel en flitsend kan werken alsof hij een schets maakt op papier. Al zoekend naar een equivalent voor die schetstechniek ontstond de idee zijn figuren uit jong hout te gaan hakken. Dat ambachtelijke proces van hakken moet snel kunnen gaan zegt de kunstenaar. Zijn aanpak maakt dat de toeschouwer als het ware getuige wordt van het ontstaan van het beeld. Het spoor, het ritme, de consistente snelheid is zichtbaar geworden in de huid van het beeld en is karakteristiek voor de aanraking van de kunstenaar. "Maar", vertelt Balkenhol mij tijdens de opening van zijn achtste expositie bij galerie Akinci, "het duurt altijd wel enige tijd voordat ik met het feitelijke beeldhouwen kan beginnen en de figuur op zo'n energieke wijze uit het hout kan 'bevrijden'. Dat komt vooral omdat ik vooraf nooit schetsen maak op papier. Ik werk altijd direct in het hout waaruit dan onder mijn handen geleidelijk een nieuw personage ontstaat".
Stephan Balkenhol, van Duitse origine, woont en werkt tegenwoordig in Meisenthal, Frankrijk. Inmiddels is hij een gerenommeerd beeldhouwer. Maar op het moment dat hij met zijn figuren van hout begon, moest kunst vooral minimalistisch zijn of minstens abstract. Figuratie was toen bepaald niet populair terwijl de mensfiguur in de historie van het beeldhouwen juist een leidende positie had. Dat aanzien wilde hij opnieuw veroveren. Wezenlijk anders dan voorheen is, dat de door hem verbeelde figuren anoniem zijn. Als ze kleiner zijn dan wij, zet de kunstenaar ze graag op hoge sokkels. De tijdloze eenvoud van de geportretteerde figuren wordt onderstreept door de gewone, alledaagse kleding die hij met verf op de beelden schildert. Hun houding komt je direct bekend voor; vaak afwachtend, verlegen en toch op een of andere manier vastbesloten. Maar verder geven zijn figuren totaal niets prijs. Er is een schijn van herkenning, je zou het zelf kunnen zijn.

Geen beeld en geen schilderij

Uit hout gehakt meestal in een rechthoekig kader toont Akinci ook reliëfs aan de wand. Meestal betreft het een uitsnede van een figuur, bevroren in de beweging van een moment. Anders dan bij zijn ruimtelijke figuren zijn de ogen hier alles bepalend voor hun impact. Deze reliëfs ontberen de lichaamstaal van de houding. Het is mij nu duidelijk dat de pose van de beelden, de ruimtelijke figuren, uiteindelijk meer te vertellen heeft dan hun geschilderde gezichtsuitdrukking. In lijsten zijn ook echte schetsen te zien, op papier. Deze zijn interessant omdat er een overeenkomst is te ontdekken in de lijnvoering van de schets en het hakpatroon van de beelden.

Vrouw in jurk

Beelden kunnen af en toe ook wat onbeholpen overkomen. In de galerie staat een vrouw in een royaal geplisseerde jurk. Gaat ze naar een dansfeest? Ze heeft een onzekere uitstraling. Onder de massief en daardoor nogal lomp uitgevallen plissé-jurk steken haar in verhouding te korte benen. Deze danseres lijkt niet in haar eigen lichtvoetigheid te geloven. Haar lichaam is duidelijk niet voorbereid op de dynamiek en gratie van de beweging. Ze bekoort dan ook niet door elegantie maar is eerder aandoenlijk door haar dapper pogen.

Narcissus

Dit mannelijk naakt is in een klassieke pose afgebeeld. Hoewel zonder kleding komt hij niet echt bloot over en is hij ook niet verleidelijk in die zin. Zijn naaktheid lijkt eerder verontschuldigend. Verlegen kijkt hij weg. Opvallend is, dat hij, hoewel bloot, toch aangekleed lijkt te zijn in ons ultieme uniform.
Balkenhol heeft met zijn eigentijdse mensfiguren een nieuw licht laten schijnen op figuratie in de beeldhouwkunst. Dat is niet onopgemerkt gebleve
Er ontstond wereldwijd b
langstelling vanuit collecti
musea en bij particulieren
Een Balkenhol in de collec
is klaarblijkelijk een abso-
lute must. Daarvan getuigt
lange lijst van toonaangeve
kunstverzamelingen met z
werken in hun collectie...

*Stephan Balkenhol, New Sc
tures*, 30 mei t/m 11 juli 2015,
galerie Akinci, Amsterdam
www.akinci.nl

Stephan Balkenhol, *Narcissus*, foto Peter Cox